

увагу батьків на позитивних, збережених якостях їхньої дитини, перспективних можливостях її розвитку, лише після цього говорити про вади і труднощі. Це допомагає підтримати віру батьків у розвиток дитини, спонукає їх організовувати навчальну діяльність, формувати адекватні стосунки з дитиною;

- урахування стану, думки, досвіду батьків – під час вибору змісту, форм і методів роботи з сім'ями педагог враховує: здоров'я батьків, їхній психологічний стан, їхні можливості, моральні установки, досвід, ставлення до проблем дитини; сімейні стосунки; уміння членів сім'ї розв'язувати проблеми; соціальні зв'язки; приналежність до певного соціального класу;

- повага до батька і матері – у стосунках з батьками має домінувати повага, розуміння їхніх турбот.

З метою надання спеціальної допомоги таким дітям простежується тенденція створення різних навчально-виховних закладів (діагностично-реабілітаційні або навчально-реабілітаційні центри, дитсадки-школи-інтернати, навчально-виховні комплекси, класи інтегрованого навчання та ін.).

Суттєве оновлення змісту освіти у загальноосвітній школі обумовило необхідність визначення нових концептуальних підходів до спеціальної освіти, уточнення стратегії і тактики інноваційних процесів. Закріплюється варіативність змісту спеціальної освіти, її орієнтація на створення оптимальних умов для самовизначення кожного учня відповідно до його пізнавальних можливостей. У вимоги стандарту включається зміст корекційної, реабілітаційної і абілітаційної роботи. Реалізуються вимоги гуманізації спеціальної освіти, її відкритості, соціальної орієнтації і створення умов для адаптації учня з особливими потребами й інтеграції в суспільство.

ЛІТЕРАТУРА

1. Блінова Л.Н. Діагностика і корекція в освіті дітей з затримкою психічного розвитку / Л.Н. Блінова; – М., 2014. – 136 с.
2. Діяльність центрів соціальних служб для молоді України. Сучасний стан і перспективи розвитку. К., 1999, – с. 52-55.
3. Дитинство в Україні: права, гарантії, захист. (Збірник документів): ч. 2, К., АТ Видавництво «Столиця», 1998. – с. 63-66.
4. Психологія людини від народження до смерті: психологічна енциклопедія / за ред. А.А. Реана .- СПб.: ПРАЙМ-Евронек, 2002 .- 656 с.

Дар'я Зленська,

студентка курсу

Факультету дошкільної, соціальної та спеціальної освіти Наук. керівник:

А.С. Попова, ст. викладач, к.п.н. (БДПУ)

ОСОБЛИВОСТІ ОРГАНІЗАЦІЇ НЕФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ У ШВЕЦІЇ

Сучасний розвиток суспільства, глобалізаційні та інтеграційні процеси стають каталізаторами різних соціальних процесів, що у свою чергу, продукують зміни в усіх сферах життя. Особливо гостро постає питання систематизації та оновлення знань відповідно до вимог часу.

Актуальність проблеми неформальної освіти засвідчують нормативні документи міжнародних організацій: ЮНЕСКО, Європейського Союзу, ООН, ЄС, Міжнародної організації праці, Ради Європи. Меморандум Європейської Комісії охоплює важливі рекомендації щодо розвитку неформальної освіти, яка є важливою складовою концепції неперервного навчання, дає можливість набувати знання, уміння й навички, виробляти погляди й адаптуватися до постійних змін у соціальному середовищі. Соціальний працівник, сьогодні, має володіти здатністю швидко адаптуватися під сучасні запити суспільства, а відповідно, навчатися впродовж життя. Тому, формування системи освіти, яка б відповідала сучасним вимогам і забезпечувала підготовку висококваліфікованого і конкурентоспроможного фахівця є важливою для України.

Аналіз наукових і документальних джерел засвідчив, що дослідженням різних аспектів неформальної освіти соціальних працівників займалися зарубіжні (Р. Дейв, П. Девіс, М. Ераут, К. Куллен, Д. Філд, П. Фордхем, П. Ходкінсон, Ф. Шльосек) та українські (В. Давидова, С. Коваленко, Л. Лук'янова, Н. Ничкало, О. Аніщенко) науковці. Швеція є країною, що активно розвиває усі елементи освіти для соціальних працівників, зокрема систему неформальної освіти. Зокрема, окремі аспекти неформальної освіти соціальних працівників у Швеції висвітлені у наукових розвідках О. Огієнко, А. Попової.

Метою статті є визначення основних особливостей функціонування системи неформальної освіти у Швеції та її спрямованості на підвищення кваліфікації соціальних працівників.

Методи дослідження: для досягнення мети використано комплекс взаємопов'язаних методів дослідження, таких як: абстрагування й конкретизація, узагальнення, методи компаративно-педагогічного та інтерпретаційно-аналітичного аналізу.

Сутність дослідження. Неформальна освіта дорослих у Швеції бере свій початок з кінця 19 століття і грає важливу роль у формуванні шведського суспільства. Основною ідеєю започаткування неформальної освіти у Швеції було розширення власних знань шляхом обміну досвідом з представниками різних соціальних груп на засадах рівності і добровільності. Неформальна освіта дорослих стала каталізатором створення фундаментальної демократичної сили.

Відповідно до Закону Швеції «Про вищу освіту» «неформальна освіта – це освітня діяльність, що зумовлена освітніми потребами, прагненнями фахівців до оволодіння необхідними знаннями чи вміннями, відбувається за межами програм освітніх закладів» [6].

Неформальна освіта дорослих (folkbildning) характеризується варіативністю форм, методів та змісту навчання, а уряд визначає пріоритетні напрями освіти та видає гранти на освітню діяльність. Участь у неформальній освіті допомагають людям впливати на власне життя і заохочують прихильність до участі в розвитку суспільства. Така підтримка також сприяє тому, що доросла людина може закрити прогалини в освіті, підвищити освітній рівень, розширити коло професійних інтересів і збільшити участь у культурному житті.

Дослідник Фордман (Fordham) стверджує, що неформальна освіта

Швеції базується на чотирьох характеристиках, а саме: неформальна освіта повинна відповідати потребам знедолених груп і бути орієнтована на створення можливостей для проблемних груп населення отримати професію; враховувати інтереси специфічних професійних груп; орієнтуватися на чітко визначені цілі; бути гнучкою у формах та методах організації для масової доступності [3].

Неформальна освіта дорослих Швеції (*Folkbildning*) відноситься до Народних Вищих Шкіл і навчальних асоціацій, тобто до організацій, що представляють собою ліберальні неформальні і добровільні об'єднання.

У Швеції положення, що стосуються організації неформальної освіти регулюються Постановою «Про державне субсидування Народних Вищих шкіл» (*Folkbildning*) (1991: 977) і є одним із напрямів діяльності Міністерства освіти Швеції. Головною організацією, що відповідає за розвиток неформальної освіти дорослих у Швеції у контексті функціонування Народних Вищих Шкіл є Національна рада з питань освіти дорослих (*The Swedish National Council of Adult Education*). Вона визначається як некомерційна асоціація, основною метою діяльності якої є виконання авторитетних завдань, пов'язаних з розвитком неформальної освіти дорослих, що делеговані на неї Урядом і Парламентом Швеції. Шведська національна рада освіти дорослих (*Folkbildningsrådet*) відповідає за розподіл державних грантів для народних шкіл та навчальних асоціацій [1].

До неформальної освіти дорослих у Швеції відносять народні вищі школи (*folkhögskolor*) та навчальні асоціації (*studieförbund*). Навчальні асоціації неформальної освіти дорослих підпорядковуються Шведській асоціації освіти дорослих (*The Swedish Adult Education Association*) [1].

Всього, у Швеції функціонує десять навчальних асоціацій, кожен з яких має свій власний профіль і 150 народних вищих шкіл, до складу яких входить близько 281 тисяча навчальних гуртків, які навчають приблизно 71 тисячу студентів кожен семестр [2].

Основними напрямками роботи навчальних асоціацій є корегування та адаптація курсів навчальних гуртків, з метою задоволення вимог і потреб учасника неформальної освіти. Діяльність асоціацій здійснюється на засадах демократії і учасники мають великий вплив на зміст курсів і навчальних програм.

Народні вищі школи пропонують курси різних рівнів і тематичного спрямування. Одним із напрямів діяльності вищих шкіл є розробка та впровадження курсів спеціалізованої освіти для соціальних працівників за двома напрямками: соціальна психотерапія й супервізія в соціальній роботі [5]. Умови проходження курсів підвищення кваліфікації мають чіткі умови й регламентуються правилами, які встановлюються Національною колегією з питань соціальної роботи та громадського управління.

Основними умовами прийому соціальних працівників на курси спеціалізованої освіти є досвід практичної діяльності. Процес післядипломної неформальної освіти здійснюється на двох рівнях – рівень соціальної психотерапії, вступити на який мають право фахівці із соціальної роботи після двох років практичної діяльності, а також на рівні «супервізія соціальної роботи з різними категоріями населення», який надає перевагу

вступу тим, хто пройшов рівень підготовки «соціальна психотерапія» і мають стаж професійної діяльності у галузі роботи з мігрантами не менше п'яти років [4, с. 31 – 34].

Аналіз наукової літератури свідчить про те, що система неформальної освіти соціальних працівників також включає курси підвищення кваліфікації за запитом агенцій соціальної сфери, з метою підготовки фахівців до роботи з новими проектами, які реалізуються у галузі соціальної політики.

Висновки. Отже, система неформальної освіти Швеції є комплексом організацій, що включають в себе Народні Вищі Школи та Навчальні асоціації. Процес навчання в яких відбувається на добровільних засадах, проте має організований і систематичний характер. Система неформальної освіти для соціальних працівників представлена у двох аспектах, а саме, соціальна психотерапія й супервізія.

Однак, дане дослідження не вичерпує усіх аспектів системи неформальної освіти соціальних працівників. Особливо перспективним може бути вивчення особливостей підготовки фахівців соціальної сфери до роботи з різними категоріями населення, зокрема, мігрантами.

ЛІТЕРАТУРА

1. Попова А. С. Професійна підготовка соціальних працівників до роботи з мігрантами у Швеції : дис. кандидата пед. наук : 13.00.04 / Попова Анастасія Сергіївна. – Київ, 2018. – 270 с.

2. Adult Education in Sweden. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.omsvenskaskolan.se/engelska/vuxenutbildning/kommunal-vuxenutbildning-komvux/>

3. Fordham P. E. Informal, non-formal and formal education programmes' in YMCA George Williams College / P. E. Fordham // Lifelong Learning Unit 2. – London: YMCA George Williams College, 1993.

4. Mayadas N., Watts T., Elliott D. International handbook on social work theory and practice / Eds. by N. Mayadas. – Westport, Connecticut, Greenwood, 1997. – Pp. 31 – 34.

5. Livingstone D. W. Adult's Informal Learning: Definitions, Findings, Gaps and Future Research / D.W. Livingstone // NALL Working Paper No. 21 / 2001 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://tspace.library.utoronto.ca/retrieve/4484/21_adults_informal_learning.

6. Swedish Higher education Act SFS Sweden. [Electronic source] / Ministry of Education of Sweden Riksdag № 1992:1434. – Available from: <https://www.uhr.se/en/start/laws-and-regulations/Laws-and-regulations/The-Swedish-Higher-Education-Act/>